

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov týkajúcich sa výroby, prezentácie a predaja tabakových a súvisiacich výrobkov“

COM(2012) 788 final – 2012/0366 (COD)

(2013/C 327/13)

Spravodajca: **José Isaiás RODRÍGUEZ GARCÍA-CARO**

Európsky parlament a Rada sa 15. januára 2013 rozhodli podľa článku 114 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov týkajúcich sa výroby, prezentácie a predaja tabakových a súvisiacich výrobkov“

COM(2012) 788 final – 2012/0366 (COD).

Odborná sekcia pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 26. marca 2013.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 491. plenárnom zasadnutí 10. a 11. júla 2013 (schôdza z 11. júla 2013) prijal 173 hlasmi za, pričom 52 členovia hlasovali proti a 28 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závery

1.1 Právnym základom legislatívneho návrhu, ktorý predložila Európska komisia, je článok 114 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ) ⁽¹⁾ Cieľom tejto právnej úpravy je preto zrejme prispôbenie právnych ustanovení týkajúcich sa tabakových výrobkov v snahe zaistiť správne fungovanie vnútorného trhu. V bode 3.9.1 dôvodovej správy k návrhu smernice sa uvádza, že voľbu tohto právneho základu potvrdil Súdny dvor Európskej únie pre smernicu 2001/37/ES ⁽²⁾, a preto je ten istý právny základ vhodný pre predkladaný návrh na dosiahnutie vysokej úrovne ochrany zdravia obyvateľstva pred rizikami, ktoré predstavujú tabakové výrobky.

1.2 Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) v zásade víta tento právny základ, vzhľadom na ciele návrhu, s ktorými v plnej miere súhlasí a ktoré sú zamerané najmä na prevenciu začatia fajčenia hlavne medzi mladými ľuďmi. EHSV však poznamenáva, že pri niektorých príležitostiach, napríklad vo Výbore pre právne veci Európskeho parlamentu, bol tento právny základ spochybnený, a to predovšetkým z dôvodu, že stanovený cieľ môžu dostatočne dosiahnuť aj členské štáty.

⁽¹⁾ Článok 114 Zmluvy o fungovaní EÚ.

„1. Nasledujúce ustanovenia sa použijú na dosiahnutie cieľov uvedených v článku 26, pokiaľ zmluvy neustanovujú inak. Európsky parlament a Rada v súlade s riadnym legislatívnym postupom a po porade s Hospodárskym a sociálnym výborom prijímajú opatrenia na aproximáciu ustanovení zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov, ktoré smerujú k vytváraniu a fungovaniu vnútorného trhu.“

⁽²⁾ Pozri vec C-491/01 *The Queen v Secretary of State for Health, ex parte British American Tobacco (Investments) Ltd and Imperial Tobacco Ltd*.

1.3 EHSV plne súhlasí s Európskou komisiou, že právo na zdravie musí byť dôležitejšie než akékoľvek hospodárske úvahy. V tejto súvislosti Európsky hospodársky a sociálny výbor rozhodne podporuje realizáciu plánov a kampaní zameraných na osvetu a zvyšovanie povedomia verejnosti, pokiaľ ide o závažné dôsledky fajčenia na zdravie. Naďalej však má pochybnosti o tom, či navrhované opatrenia prispievajú k postupnému zanechaniu fajčenia. EHSV preto odporúča, aby sa tieto prerokovávané opatrenia doplnili a aby sa jasne zdôraznil význam osvetových a informačných stratégií na základných a stredných školách realizovaných na európskej úrovni, aby tak každé dieťa alebo mladý človek bol správne, v plnom rozsahu a pravidelne informovaný o vlastnostiach tabaku a jeho škodlivých dôsledkoch, ako aj o rakovinotvorných účinkoch environmentálneho tabakového dymu ⁽³⁾.

1.4 Výbor uznáva, že v celej EÚ bude vo všetkých sektoroch hodnotového reťazca od pestovania, výroby, balenia až po predaj tabaku a tabakových výrobkov ohrozený veľký počet pracovných miest. EHSV žiada, aby sa potrebná pozornosť zamerala na predchádzanie týmto rizikám na trhu práce a dôrazne odporúča, aby sa využili všetky dostupné formy prechodných a reštrukturalizačných opatrení, najmä systémy odbornej prípravy pre pracovníkov, ako aj vedecká, technická a inovačná podpora pre podniky a farmy, aby dorábali nové druhy produktov, s cieľom udržať zamestnanosť. Treba podotknúť, že pestovanie tabaku prispieva k zamestnanosti na vidieku.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 128, 18.5.2010, s. 89-93.

V členských štátoch, na ktoré má táto možná reštrukturalizácia najväčší dosah, najmä v čase pretrvávajúcej hospodárskej krízy, by sa mali účinne využiť Kohézny fond a štrukturálne fondy, fondy regionálneho rozvoja a fondy pre výskum a inovácie.

1.5 Existuje riziko, že to povedie k zásadnému zníženiu daňových príjmov, a to nielen v dôsledku zvýšenia nelegálneho obchodu, ale tiež z dôvodu poklesu predaja a cien. Na dani z tabakových výrobkov sa v súčasnosti v Európskej únii získa takmer 100 miliárd EUR.

1.6 Dôjde k veľkému nárastu nelegálneho obchodovania (pašovania a falšovania) riadeného zločineckými sieťami, ktorý bude mať za následok pokles predaja legálnych tabakových výrobkov, zníži daňové príjmy z tabakových výrobkov, ohrozí bezpečnosť spotrebiteľov z dôvodu nedostatočných hygienických kontrol a kontrol kvality a uľahčí prístup maloletých k tabakovým výrobkom. V Európskej únii každý rok unikne na daniach v dôsledku nelegálneho obchodu 10 miliárd EUR⁽⁴⁾ (údaje OLAF), keďže predaj pašovaného tabaku predstavuje v EÚ v súčasnosti 10 %⁽⁵⁾. EHSV môže len privítať, že v rámci rámcového dohovoru WHO o kontrole tabaku bol nedávno podpísaný protokol o odstránení nedovoleného obchodovania s tabakovými výrobkami, v ktorom sa požaduje, aby zúčastnené strany zaviedli účinné opatrenia na obmedzenie nedovolennej produkcie tabaku a obchodovania s ním⁽⁶⁾.

1.7 Súčasný návrh podstatne zmení podmienky pre vstup na trh, hospodársku súťaž a potrebné fungovanie voľného obchodu s legálnym, hoci mimoriadne regulovaným výrobkom. EHSV však uznáva znepokojenie vyjadrené v tejto súvislosti v niektorých hodnoteniach vplyvu na európskej a medzinárodnej úrovni, no požaduje aby sa zväzili očakávané prínosy, a to pokiaľ ide o zníženie nákladov na zdravotnú starostlivosť, ako aj zlepšenie zdravotného stavu, keďže európski občania majú podľa článku 35 Charty základných práv nárok na to, aby im Európska únia poskytla vysokú úroveň ochrany ich zdravia.

1.8 Tým, že sa na Komisiu presunú široké právomoci s cieľom ďalšieho rozvoja kľúčových aspektov smernice prostredníctvom delegovaných aktov, sa oslabia zvrchované právomoci členských štátov a naruší sa zásada subsidiarity. EHSV nemôže súhlasiť s delegovanými aktmi, ktoré nie sú v súlade s tým, čo je výslovne uvedené v článku 290 ZFEÚ. Okrem toho osem národných parlamentov (dohľad nad dodržiavaním subsidiarity) sa 14 hlasmi vyslovilo proti návrhu Komisie, pretože nerešpektuje zásadu subsidiarity⁽⁷⁾.

1.9 EHSV podporuje koncepciu znižovania rizika a v dôsledku toho žiada od Komisie jasnú definíciu „výrobkov so zníženým rizikom“ a vhodný právny rámec pre ne, ktorý by nespochybniteľným vedeckým spôsobom doložil nižšie riziko v porovnaní s tradičnými cigaretami, a to predovšetkým u výrobkov, ktoré obsahujú tabak (a nie chemicky vyrábaný nikotín), a preto podliehajú smernici.

2. Úvod

2.1 EHSV si plne uvedomuje riziká, ktoré predstavuje tabak pre verejné zdravie. Ako sa uvádza v prvej časti dôvodovej správy k návrhu smernice, tabak predstavuje hlavnú príčinu predčasnej smrti v EÚ a je každý rok zodpovedný za takmer 700 000 prípadov úmrtí. V tejto súvislosti návrh zdôrazňuje chvályhodné a plne zdieľané ciele, ako je prevencia začatia fajčenia, najmä u mladých ľudí vzhľadom na skutočnosť, že 70 % fajčiarov začína fajčiť pred dovŕšením 18. a 94 % pred dovŕšením 25. roka života, čo posilňuje nutnosť prijatia opatrení vzťahujúcich sa na deti a mládež⁽⁸⁾.

2.2 V tomto kontexte sa EHSV nazdáva, že preskúmanie smernice je absolútne nevyhnutné, a preto by sa malo uskutočniť bezodkladne. Napokon, má niekoľkoročné meškanie, hoci sa v Charte základných práv Európskej únie ustanovuje, že pri tvorbe a uskutočňovaní všetkých politík a činností Únie sa zabezpečí vysoká úroveň ochrany ľudského zdravia. Je jasné, že právo na zdravie musí byť dôležitejšie než akékoľvek hospodárskeho úvahy. Okrem toho treba mať na pamäti, že v štátoch, ktoré prijali veľmi striktné protifajčiarske právne predpisy, sotva došlo k zmene miery konzumácie tabakových výrobkov. Podľa nedávno zverejnenej správy Európskej komisie o nefajčiarskom prostredí, napríklad v prípade Španielska spotreba tabaku za posledné tri roky napriek prijatiu prísnych zákonov poklesla sotva o dve percentá⁽⁹⁾. Okrem prerokovaných opatrení EHSV v tejto súvislosti rozhodne podporuje realizáciu plánov a kampaní zameraných na osvetu a zvyšovanie povedomia verejnosti, pokiaľ ide o závažné dôsledky fajčenia na zdravie. Domnieva sa, že z dlhodobého hľadiska zvýšia účinnosť navrhovaných opatrení, pokiaľ ide o verejné zdravie, keďže pretrvávajú pochybnosti o tom, či uľahčia potrebné postupné zanechanie fajčenia.

2.3 Koncept návrhu revízie smernice o tabakových výrobkoch 2001/37/ES, ktorý Európska komisia predložila 19. decembra 2012, môže mať v prípade, že sa nezavedú žiadne sprievodné opatrenia, vážne následky na zamestnanosť, ekonomiku a daňové príjmy v Európskej únii, čo je v rozpore s inými základnými cieľmi Únie, ako sú plná zamestnanosť a hospodársky rast (článok 3 ZFEÚ). V Európskej únii zamestnáva sektor tabakových výrobkov asi 1,5 milióna osôb. Asi 400 000 z nich sú poľnohospodári, ktorí sa venujú pestovaniu tabaku a 956 000 pracovných miest je závislých od maloobchodného predaja⁽¹⁰⁾. Na druhej strane sa každý rok vďaka daniam, ktorým podliehajú tabakové výrobky, vyberie takmer

⁽⁴⁾ http://europa.eu/rapid/press-release_OLAF-11-5_en.htm?locale=EN.

⁽⁵⁾ The European Tobacco Sector. An analysis of the socio-economic footprint. Analýza, ktorú vypracovala Nomisma a tlačová správa Európskej komisie zo 16. novembra 2012.

⁽⁶⁾ Tamže.

⁽⁷⁾ <http://www.ipex.eu/IPEXL-WEB/dossier/dossier.do?code=COD&year=2012&number=0366&appLng=EN>.

⁽⁸⁾ Ú. v. EÚ C 351, 15.11.2012, s 6-11.

⁽⁹⁾ Report on the implementation of the Council Recommendation of 30 November 2009 on Smoke-free Environments.

⁽¹⁰⁾ The European Tobacco Sector. An analysis of the socio-economic footprint. Analýza, ktorú vypracovala Nomisma.

100 miliárd EUR. Ide o veľmi významné vývozné odvetvie, ktoré si ako jedno z mála uchováva pozitívnu bilanciu na európskej úrovni, ako aj na úrovni mnohých členských štátov. V roku 2012 predstavoval celkový vývoz tabakových výrobkov z Európskej únie asi 55 000 ton. Najväčší objem pochádzal z Bulharska (13 200), Grécka (11 200) a Francúzska (8 000). Tabak je okrem toho poľnohospodárskym výrobkom, ktorý v Únii poskytuje 400 000 pracovných miest, a to predovšetkým v slabších regiónoch bez iných alternatív. Zo štatistických údajov UNITAB a COPA vyplýva, že 96 % poľnohospodárskych podnikov, ktoré sa venujú tabaku, sú rodinné firmy obhospodarujúce v priemere 0,5 až 3 hektáre pôdy⁽¹¹⁾.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 Návrh smernice o tabakových výrobkoch, ktorý predložila Európska komisia, sa zameriava na šesť činností:

- označovanie a balenie,
- zložky,
- formáty,
- bezpečnostné prvky a vysledovateľnosť,
- cezhraničný predaj na diaľku,
- bezdymové tabakové výrobky a rozšírenie rozsahu regulovaných výrobkov.

Tri z týchto šiestich oblastí by mali obrovský dosah na zamestnanosť a daňové príjmy členských štátov Európskej únie. Pokiaľ ide o označovanie, balenie a zložky, návrh obsahuje zdravotné výstrahy, ktoré sú rozšírené nepomerne k tým existujúcim, čím sa obmedzuje formát, chuť a obsah tabakových výrobkov. Napríklad na všetkých balíčkoch by museli byť zdravotné výstrahy s obrázkom a textom pokrývajúce 75 % plochy obalu, k čomu treba pridať nové informačné oznamy na bočných stranách (50 % každej strany) a navyše daňový kolok, ktorý je povinný v niektorých členských štátoch, oznámenie o zákaze predaja mladistvým osobám a priestor vyčlenený pre nové opatrenia, ktoré zaručia sledovanie a vysledovateľnosť tabakových výrobkov. Toto *de facto* znamená extrémne zmenšenie priestoru, ktorý je k dispozícii na uverejnenie právoplatne registrovaných obchodných značiek. Balíčky budú mať minimálne rozmery na výšku a na šírku, čo bude znamenať, že niektoré druhy balíčkov zaniknú. To je prípad typu „casket“, ktorý je veľmi obľúbený u spotrebiteľov v niektorých krajinách, napríklad v Grécku. Takisto by zmizol model balenia, ktoré je najpoužívanejšie v Portugalsku. Táto zmena v balení, ktorá sa neopiera o vedecké dôkazy, môže ohroziť pracovné miesta v sektore baliarskeho a obalového priemyslu, ktorý má veľký význam v mnohých európskych krajinách, ako napríklad v Nemecku, Poľsku, Francúzsku, Spojenom kráľovstve alebo Rakúsku. Treba poukázať na

to, že minimálne požiadavky na výšku a šírku tabakových výrobkov neboli zahrnuté do verejnej konzultácie a takisto neboli súčasťou správy o vplyve. Okrem toho sa zakazuje predaj cigariet obsahujúcich charakteristické príchuť a vytvára sa nová definícia „cigarky“, čo je v rozpore s daňovými predpismi, ktoré v Únii platia len niečo vyše roka⁽¹²⁾.

3.2 V dôsledku toho a vzhľadom na skutočnosť, že všetky balenia by mali rovnaký formát a chuť, by jediným kritériom na rozlišovanie medzi značkami bola cena, čím by došlo k ochudobneniu hodnotového reťazca v celom sektore. Ak sa cena stane jediným konkurenčným prvkom, dôjde k poklesu cien, čo na jednej strane povedie k poklesu príjmov účastníkov sektora a nižším daňovým príjmom štátov a na druhej strane k strate pracovných miest v sektore.

3.3 Toto jediné možné odlišenie podľa ceny napríklad zapríčini, že kvalitný tabak, ktorý sa pestuje v Európskej únii, prestane byť atraktívny pre spoločnosti s továrňami na území Únie, pretože kritérium kvality prestane byť kritériom pri nákupe tabakových listov. To bude znamenať, na rozdiel od tvrdení Komisie v jej posúdení vplyvu, veľké riziko pre pracovné miesta, ktoré závisia od tejto plodiny. V súčasnosti predstavuje zber tabakových listov v Európskej únii 250 000 ton tabaku ročne, pričom najväčším producentom je Taliansko (89 000 ton), za ním nasledujú Bulharsko (41 056 ton), Španielsko (38 400 ton) a Grécko (24 240 ton). Tento článok reťazca dáva zamestnanie 400 000 osobám, na čele s Bulharskom, kde sa pestovaniu tabaku venuje 110 000 osôb, za ktorým nasleduje Poľsko so 75 100 osobami a Taliansko s 59 300 osobami⁽¹³⁾.

3.4 Ďalším možným dôsledkom standardizácie formátov a chutí by mohol byť aj nárast pašovania tabakových výrobkov. Ak budú všetky výrobky takmer rovnaké, budú z toho profitovať mafie, ktoré budú môcť veľmi ľahko vyrábať svoje falšované výrobky v pôvodných formátoch a chutiach, na ktoré sú spotrebiteľia zvyknutí, aby tak uspokojili tento dopyt neregulovanou činnosťou a bez toho, aby z toho ministerstvá financií členských štátov získali čo i len jediné euro. Tieto výrobky navyše nebudú predmetom žiadnej kontroly kvality, takže bezpečnosť spotrebiteľov bude vážne ohrozená.

3.5 Podľa najnovších údajov, ktoré sú k dispozícii, dochádza v Európskej únii v dôsledku nelegálneho obchodu každoročne k daňovým únikom vo výške 10 miliárd EUR za nezdanené tabakové výrobky. Predaj pašovaných tabakových výrobkov predstavuje v súčasnosti v EÚ 10 % celkového objemu⁽¹⁴⁾. EHSV môže preto len privítať, že v rámci rámcového dohovoru WHO o kontrole tabaku bol 12. novembra 2012 podpísaný protokol o odstránení nedovoleného obchodovania s tabakovými výrobkami. V protokole, ktorý v rokovaníach presadila

⁽¹¹⁾ DIVTOB: diversification for Tobacco Growing Regions in the Southern European Region. Hohenheim University. Sixth Framework Programme funded European Research and Technological Development.

⁽¹²⁾ Smernica Rady 2011/64/EÚ z 21. júna 2011 o štruktúre a sadzbách spotrebnej dane z tabakových výrobkov, Ú. v. EÚ L 176, 5.7.2011, s. 24-36.

⁽¹³⁾ Pozri poznámku pod čiarou 10.

⁽¹⁴⁾ Pozri poznámku pod čiarou 5.

Európska komisia konajúca v mene Únie a členských štátov, sa požaduje, aby zúčastnené strany zaviedli účinné opatrenia na obmedzenie produkcie tabaku a nedovoleného obchodovania s ním ⁽¹⁵⁾.

3.6 Okrem daňových strát povedie nárast nelegálneho obchodu k poklesu predaja tabakových výrobkov, čo sa dotkne celého hodnotového reťazca, avšak predovšetkým to môže mať dôsledky na maloobchodný predaj tabakových výrobkov. Od maloobchodného predaja tabakových výrobkov závisí v Európskej únii priamo či nepriamo takmer milión pracovných miest, a to tak prostredníctvom licenčných obchodov, kioskov alebo špecializovaných zariadení, ako aj – v prípade Francúzska, Talianska, Španielska a odnedávna tiež Maďarska – sietí regulovaných predajných miest tabakových výrobkov a cenín kontrolovaných príslušnými štátmi. Len v Grécku závisí od maloobchodného predaja tabakových výrobkov 40 000 pracovných miest ⁽¹⁶⁾.

3.7 EHSV uznáva, že môžu byť ohrozené pracovné miesta vo všetkých odvetviach hodnotového reťazca výroby, balenia a maloobchodného predaja tabaku a súvisiacich výrobkov, ako aj v poľnohospodárskych oblastiach, kde neboli rozvíjané žiadne iné alternatívy a kde sa už neposkytujú dotácie v rámci SPP. Treba podotknúť, že pestovanie tabaku prispieva k zamestnanosti na vidieku. Výbor požaduje, aby sa náležitá pozornosť venovala minimalizovaniu týchto rizík týkajúcich sa trhu práce, a dôrazne odporúča, aby sa v tejto súvislosti využili všetky dostupné formy prechodných a reštrukturalizačných opatrení. Ide najmä o systémy odbornej prípravy pre pracovníkov spolu s vedeckou, technickou a inovačnou podporou pre podniky a poľnohospodárske podniky, aby dorábali nové typy produktov, s cieľom udržať zamestnanosť. V členských štátoch, ktorým by táto prípadná reštrukturalizácia priniesla najväčšie problémy, by sa najmä v kontexte súčasnej hospodárskej krízy mali účinne využívať prostriedky z Kohézneho fondu, štrukturálnych fondov, regionálnych fondov a fondov určených na výskum a inováciu.

3.8 EHSV celkovo uznáva, že návrh smernice môže obsahovať značné riziká. Žiada však, aby sa zohľadnili očakávané zlepšenia, t. j. zníženie výdavkov na zdravotnú starostlivosť a zlepšenie úrovne zdravia, keďže európski občania majú podľa článku 35 Charty základných práv Európskej únie nárok očakávať od Európskej únie vyššiu úroveň ochrany ľudského zdravia.

3.9 Návrh smernice obsahuje 16 delegovaných aktov, ktorými sa Európskej komisii dávajú právomoci na regulovanie a rozhodovanie v súvislosti s kľúčovými prvkami smernice, čo je záležitosť, ktorú explicitne vylučuje článok 290 Zmluvy o fungovaní Európskej únie ⁽¹⁷⁾. Rade, Európskemu parlamentu a národným parlamentom sa tak neponecháva takmer žiaden priestor, aby sa mohli zapojiť do regulácie základných aspektov smernice.

⁽¹⁵⁾ Pozri poznámku pod čiarou 5.

⁽¹⁶⁾ Pozri poznámku pod čiarou 10.

⁽¹⁷⁾ Ú. v. EÚ C 115, 9.5.2008, s. 172.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 Opatrenia navrhované v smernici sú veľmi obmedzujúce a vychádzajú z kritérií zameraných na zníženie atraktívnosti týchto výrobkov, s cieľom splniť sledované zdravotné ciele. EHSV navyše upozorňuje na nevyhnutnosť realizácie plánov a osvetových kampaní zameraných predovšetkým na mládež v Európe. V tejto súvislosti treba pripomenúť, že podľa odhadov samotnej Európskej komisie sa môže zdať, že jej opatrenia budú mať veľmi malý vplyv na zdravie (2 %). Táto progresívnosť však bude môcť zabrániť závažným a tým aj potenciálne neprimeraným hospodárskym škodám.

4.1.1 Umiestnenie zdravotných výstrah pokrývajúcich 75 % plochy obidvoch strán balenia a nových informačných oznamov na 50 % bočných strán (článok 9) sa neopiera o nezvratné vedecké dôkazy. Hoci Hammondova štúdia ⁽¹⁸⁾ naznačovala účinnosť týchto výstrah, iné štúdie, ako napríklad tie, ktoré vypracovala univerzita v Maastrichte ⁽¹⁹⁾

a US FDA ⁽²⁰⁾, ukazujú opak, t. j., že grafické zdravotné upozornenia nie sú účinné z hľadiska znižovania počtu fajčiarov. Podľa Eurobarometra samotnej Európskej komisie ⁽²¹⁾ deväť z desiatich fajčiarov priznáva, že výstrahy veľkého formátu ich nepresvedčia o tom, aby prestali fajčiť, a šesť z desiatich si myslí, že tento druh opatrení neprispieva k zníženiu spotreby u mladistvých. Federálny kasačný súd Spojených štátov vo svojom nedávnom rozsudku tiež dospel k záveru, že neexistujú dostatočné vedecké dôkazy, pokiaľ ide o tieto veľkoplošné grafické zdravotné výstrahy. Konštatuje, že neexistuje „žiadny dôkaz, ktorý by potvrdil, že tieto výstrahy priamo viedli k výraznému poklesu konzumácie tabakových výrobkov v žiadnej z krajín, ktoré ich v súčasnosti vyžadujú“. Dodáva tiež, že „dôkazová sila je veľmi slabá“ ⁽²²⁾.

4.2 Toto neprimerané zväčšenie plochy zdravotných výstrah okrem toho priniesie:

- jednostranné odobratie právoplatných práv duševného vlastníctva a priemyselných autorských práv výrobcov, ktorí nebudú môcť používať svoje registrované značky. Podľa

⁽¹⁸⁾ Hammond D. "Health warning messages on tobacco products: a review.", Tobacco Control 2011; 20:327-3. Sambrook Research International, "A review of the science base to support the development of health warnings for tobacco packages", Newport: Sambrook Research International; 2009 (správa vypracovaná pre Európsku komisiu).

⁽¹⁹⁾ <http://www.maastrichtuniversity.nl/web/Main/Sitewide/News1/SmokersWillNotBePutOff1.htm>.

⁽²⁰⁾ Nonnemaker, J., et al., Experimental Study of Graphic Cigarette Warning Labels: Final Results Report Prepared for Center for Tobacco Products, Food and Drug Administration, Contract No. HHSF-223-2009-10135G, december 2010.

⁽²¹⁾ http://ec.europa.eu/health/tobacco/docs/eurobaro_attitudes_towards_tobacco_2012_en.pdf.

⁽²²⁾ RJ Reynolds Tobacco Company v Food & Drug Administration, United States Court of Appeals for the District of Columbia Circuit, august 2012.

Súdneho dvora Európskej únie⁽²³⁾ majú výrobcovia právo používať svoje registrované obchodné značky a pokračovať v individualizácii svojich výrobkov,

- nové obmedzenie hospodárskej súťaže v sektore, v ktorom sú možnosti na odlišenie už veľmi obmedzené,
- porušenie základných obchodných práv, ktoré sú vlastné akejkoľvek legálnej obchodnej činnosti,
- spomalenie uvádzania nových výrobkov na trh,
- elimináciu výskumu a možného zlepšenia kvality ponúkaných výrobkov. Svojevoľne sa obmedzí zavádzanie nových výrobkov novej generácie bez toho, aby sa umožnilo vytvorenie jasného regulačného rámca, ktorý by slúžil na analýzu znižovania rizika, ktoré môžu predstavovať tieto výrobky pre obyvateľstvo. To môže tiež brzdiť vytváranie bohatstva a pracovných miest spojených s inováciami a výskumom súvisiacim s týmito výrobkami. Na tieto nové výrobky s možným menším rizikom by sa nemali vzťahovať rovnaké obmedzenia, aké sa týkajú tradičných výrobkov.

4.3 To isté platí pre obmedzenie zložiek s cieľom eliminovať charakteristické chute alebo vône (článok 6), ktoré sa neopiera o vedecké dôkazy, akými by mohlo byť zníženie toxicity alebo návykovosti uvedených zložiek, ale vychádza z takého subjektívneho kritéria, ako je zníženie atraktívnosti tabakových výrobkov a zo subjektívnych stereotypov o druhu tabaku, ktorý konzumuje každá skupina bez ohľadu na vek alebo pohlavie. Rovnaká subjektivita sa ukazuje v súvislosti so svojevoľným zákazom – bez uvedenia akýchkoľvek argumentov – určitých formátov, ako sú tenké cigarety (čo nebolo súčasťou verejných konzultácií a nie je ani obsiahnuté v správe o vplyve), krátke cigarety či celá kategória cigariet s mentolovou príchuťou, pri stanovení minimálnej hmotnosti balíčku rezaného tabaku, štandardizácii formátu plechoviek na rezaný tabak, či dokonca zavedení novej kategórie „cigarky“ v rozpore so smernicou 2011/64/EÚ⁽²⁴⁾, ktorá je platná od 1. januára 2011. Tento zákaz tenkých alebo mentolových cigariet, ktoré sú obľúbené u spotrebiteľov v rozličných európskych krajinách, by zapríčinil, že spotrebiteľia by k nim nemali prístup a museli by sa uchýliť k trhu s pašovanými tovarom, aby si ich mohli kúpiť. Ide navyše o tabakové výrobky, ktoré konzumujú prevažne dospelí fajčiari, a preto v tomto konkrétnom prípade nemožno argumentovať tým, že cieľom je zabrániť prístupu mladistvých k spotrebe tabaku. V konkrétnom prípade mentolu treba napríklad pripomenúť, že tento druh tabaku konzumujú zväčša staršie osoby, a že krajiny s veľmi prepracovanou

protifajčiarskou legislatívou s konkrétnymi ustanoveniami týkajúcimi sa zákazu určitých zložiek, ako sú Spojené štáty alebo Kanada, ho nezakázali, čo vedie EHSV k návrhu, aby zákaz týkajúci sa mentolu bol z návrhu smernice vypustený.

4.3.1 Celkovo súhlasíme s návrhom Komisie zakázať nové výrobky na trhu s chuťou žuvačky, koktailov *piña colada* či *mojito*, tzv. *candy-flavored cigarettes*, ktoré môžu byť v podstate zamerané na mladých spotrebiteľov.

4.3.2 Prívetké obmedzenie zložiek by viedlo k štandardizácii chute, a teda by znemožnilo rozlišovať medzi konkurenciou, čím by sa obmedzili investície a možné zavádzanie nových výrobkov, a to všetko na úkor spotrebiteľa, ktorý by stratil možnosť výberu.

4.4 EHSV žiada od Komisie jasnú definíciu „výrobkov so zníženým rizikom“ a vhodný právny rámec pre ne, ktorý by nespochybniteľným vedeckým spôsobom doložil nižšie riziko v porovnaní s tradičnými cigaretami. Konceptia nižšieho rizika sa vzťahuje na výrobky, ktoré by mohli nahradiť tradičné cigarety, avšak predstavujú oveľa nižšie zdravotné riziko, a nie na výrobky určené na odvykanie od fajčenia. Výrobky, ktoré obsahujú tabak (a nie chemicky vyrábaný nikotín) a podliehajú preto smernici, musia byť predmetom jasnej definície a regulácie, ktorá umožní informovať spotrebiteľov o vlastnostiach týchto výrobkov.

4.5 Európska komisia zahrnula do svojho návrhu smernice opatrenia zamerané na zníženie nelegálneho obchodu s tabakovými výrobkami. Preto napríklad Európska komisia stanovuje v článku 14 návrhu systém monitorovania a sledovania, ako aj rozličné ďalšie bezpečnostné opatrenia s cieľom dosiahnuť, aby sa v Európskej únii predávali len výrobky, ktoré sú v súlade s obsahom smernice. Toto opatrenie bude znamenať neprimeranú ekonomickú a administratívnu záťaž, ktorú mnohé malé a stredné podniky nedokážu uniesť, ani zďaleka to neznižuje nelegálny obchod a prinesie to väčšiu administratívnu záťaž pre členské štáty pri vykonávaní kontroly. Okrem toho tento systém nebude slúžiť na obmedzenie pašovania a nelegálneho obchodu, ale práve naopak, tie budú profitovať z ostatných opatrení návrhu smernice. EHSV sa preto domnieva, že ustanovenia článku 14 návrhu smernice by mali byť rovnaké ako ustanovenia o sledovaní a vysledovateľnosti, ktoré sú obsiahnuté v protokole o nelegálnom obchode, na ktorom sa minulý rok dohodla konferencia zmluvných strán WHO⁽²⁵⁾.

4.6 Smernica umožní Európskej komisii regulovať a meniť prostredníctvom nárastu delegovaných aktov základné aspekty, ako je napríklad objem prísad, znenie zdravotných výstrah, ich umiestnenie a veľkosť. Na základe toho sa členským štátom neponecháva takmer žiaden priestor na zapojenie sa do regulácie tejto smernice, čo predstavuje zasahovanie v takej extrémnej miere, aká bola doteraz v Európskej únii použitá

⁽²³⁾ Rozsudok Súdneho dvora EÚ zo 17. októbra 1990 vo veci C-10/89.

⁽²⁴⁾ Smernica Rady 2011/64/EÚ z 21. júna 2011 o štruktúre a sadzbaách spotrebnej dane z tabakových výrobkov, Ú. v. EÚ L 176, 5.7.2011, s. 24-36.

⁽²⁵⁾ [http://apps.who.int/gb/fctc/PDF/cop5/FCTC_COP5\(1\)-en.pdf](http://apps.who.int/gb/fctc/PDF/cop5/FCTC_COP5(1)-en.pdf).

len málokedy. Porušuje sa tým zásada subsidiarity a proporcionality, proti čomu sa už postavili národné parlamenty ôsmich členských štátov⁽²⁶⁾ (Taliansko, Česká republika, Grécko, Bulharsko, Dánsko, Portugalsko, Rumunsko a Švédsko). V prípade Talianska parlament nielen oznámil, že návrh porušuje tieto zásady, ale tiež upozornil, že niektoré z druhov zakazovaných cigariet, ako sú tenké cigarety či cigarety s nízkym obsahom dechtu, môžu byť užitočným nástrojom pre politiku zameranú na obmedzenie či zanechanie fajčenia⁽²⁷⁾.

4.6.1 Návrh smernice napríklad v článkoch 8, 9 a 11 umožňuje Európskej komisii, aby prostredníctvom delegovaného aktu zmenila znenie zdravotných výstrah a ich podoby, formátu a umiestnenia. V článku 6 sa takisto umožňuje Komisii, aby prostredníctvom delegovaného aktu rozhodla o obsahu a maximálnom objeme prísad.

4.6.2 V prípade **cigár, cigaríl a fajkového tabaku** si návrh smernice vyhradzuje právo automaticky zrušiť určité výnimky uvedené v texte v prípade „**podstatnej zmeny okolností**“, t. j. ak dôjde k zmene súvisiacej s nárastom objemu predaja o minimálne 10 % v najmenej 10 členských štátoch alebo k zvýšeniu počtu fajčiarov mladších než 25 rokov o 5 %. Komisia si neuvedomuje, že v 10 z 27 súčasných členských štátov je trh s týmito výrobkami obzvlášť malý a ľahko môže dôjsť k vychýleniu o 10 %, čím by opatrenie stratilo akýkoľvek zmysel a znamenalo by veľkú právnu neistotu v tomto podsektore.

4.7 Hoci sa v článku 290 Zmluvy o fungovaní Európskej únie predpokladá prenos právomocí prostredníctvom delegovaných aktov, je potrebné, aby tieto spĺňali rad predpokladov. Delegovaný akt teda možno uplatniť len na prvky legislatívneho aktu, ktoré nie sú kľúčové, čo nie je prípad tohto návrhu.

V Bruseli 11. júla 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

⁽²⁶⁾ <http://www.ipex.eu/IPEXL-WEB/dossier/dossier.do?code=COD&year=2012&number=0366&appLng=EN>.

⁽²⁷⁾ Stanovisko výboru pre sociálne záležitosti talianskeho parlamentu k dokumentu Európskej komisie COM(2012) 788 final.

PRÍLOHA

K Stanovisku Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Nasledujúce pozmeňovacie návrhy boli zamietnuté, získali však aspoň štvrtinu odovzdaných hlasov:

Protistanovisko

Celý text stanoviska nahradiť takto:

1. Závery

1.1 Právnym základom návrhu smernice, ktorý predložila Komisia, je článok 114 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ) (1). Cieľom tohto návrhu je prispôsobiť zákony a ďalšie právne ustanovenia týkajúce sa výroby, prezentácie a predaja tabakových výrobkov v snahe zaistiť správne fungovanie vnútorného trhu. V bode 3.9.1 dôvodovej správy sa uvádza, že voľbu tohto právneho základu potvrdil Súdny dvor Európskej únie pre smernicu 2001/37/ES (2), a preto je ten istý právny základ vhodný pre predkladaný návrh. Cieľom smernice z roku 2001, ako aj predloženého návrhu na revíziu je preto zabezpečiť riadne fungovanie vnútorného trhu a vysokú úroveň ochrany verejného zdravia pred rizikami, ktoré predstavujú tabakové výrobky.

1.2 Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) sa domnieva, že cieľ zlepšiť fungovanie vnútorného trhu si zaslúži dôraznú podporu: pre členské štáty je dodatočným podnetom, aby prijali potrebné a žiaduce kroky na ochranu ľudského zdravia, a zároveň im umožňuje prijať prísnejšie opatrenia ako sú tie, ktoré sa uvádzajú v návrhu.

1.3 EHSV, v súlade s mnohými zo svojich predchádzajúcich stanovísk týkajúcich sa zdravia a súvisiacich tém, plne súhlasí s Európskou komisiou, že právo na zdravie musí byť dôležitejšie než akékoľvek hospodárskeho záujmy. EHSV preto rozhodne podporuje realizáciu plánov a kampaní zameraných na osvetu a zvyšovanie povedomia verejnosti, pokiaľ ide o závažné dôsledky fajčenia na zdravie. Tie by sa mali uskutočňovať súbežne s rôznymi opatreniami navrhnutými v tomto dokumente s cieľom odradiť mladých ľudí od toho, aby začali fajčiť, a pomôcť prestať fajčiť tým, ktorí sú už od nikotínu závislí. EHSV odporúča doplniť tento bod o jasné zdôraznenie významu osvetových a informačných stratégií na základných a stredných školách realizovaných na európskej úrovni, aby tak každé dieťa alebo mladý človek bol správne, v plnom rozsahu a pravidelne informovaný o vlastnostiach tabaku a jeho škodlivých dôsledkoch, zdravotných problémoch spojených s nikotínom a závislosťou od neho, ako aj o rakovinotvorných a iných zdravoti škodlivých účinkoch priameho a environmentálneho tabakového dymu (3).

1.4 EHSV tiež uznáva, že môžu byť ohrozené špecifické pracovné miesta v poľnohospodárskych oblastiach, kde neboli rozvíjané žiadne alternatívne formy zamestnania a kde sa už neposkytujú výrobné dotácie na tabak v rámci SPP. V týchto prípadoch by sa mala bezodkladne poskytovať prechodná pomoc, spolu s vedeckou a technickou podporou na pestovanie alternatívnych, rovnako výnosných, udržateľnejších, spoločensky prijateľnejších a menej škodlivých úžitkových rastlín a podľa možnosti aj na vytvorenie kvalitnejších pracovných miest. To sa týka aj všetkých ostatných pracovných miest v dodávateľskom reťazci ohrozených v priamom dôsledku tohto návrhu. Ak sa isté kroky prijímajú v najlepšom záujme verejného zdravia, potom je plne opodstatnená aj verejná podpora kvalitnejších pracovných miest, ktorá by sa tiež mala podnecovať.

1.5 V každom prípade sa však musí zohľadňovať hlavný prínos – predchádzanie úmrtiam a chorobám v dôsledku fajčenia u manažérov, pracovníkov a spotrebiteľov, ktorí už fajčia, ako aj u potenciálnych fajčiarov rôznych vekových kategórií, profesií a z rozdielnych spoločenských vrstiev, ktorí budú odteraz, ak budú tieto opatrenia prijaté, pod menším priamym komerčným tlakom, aby začali fajčiť. Na základe posúdenia vplyvu, ktoré vypracovala Komisia, sa odhaduje čistý zisk v hospodárstve EÚ približne vo výške 4 miliónov EUR, náklady na zdravotnú starostlivosť sa znižia o 506 miliónov EUR ročne a celkovo sa získa 16,8 milióna rokov života (4). Prostredníctvom vhodných opatrení by sa mali vytvoriť nové pracovné miesta, a to prerzdelením finančných prostriedkov v rámci EÚ a lepším využitím daňových príjmov na vnútroštátnej úrovni.

1.6 EHSV berie na vedomie, že na dani z tabakových výrobkov sa v súčasnosti v Európskej únii získa takmer 100 miliárd EUR. Uplatnenie daní na tabakové výrobky je najúčinnnejším a najúspornejším opatrením na zníženie spotreby tabakových výrobkov, a to najmä v prípade mladých ľudí a skupín občanov s nízkym príjmom (t. j. najzraniteľnejších skupín spoločnosti) (5). Podľa výskumov je cena tabakových výrobkov pre fajčiarov tretím najčastejším dôvodom na to,

(1) V článku 114 ZFEÚ sa uvádza:

„1. Nasledujúce ustanovenia sa použijú na dosiahnutie cieľov uvedených v článku 26, pokiaľ zmluva neustanovuje inak. Európsky parlament a Rada v súlade s riadnym legislatívnym postupom a po porade s Hospodárskym a sociálnym výborom prijímajú opatrenia na aproximáciu ustanovení zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov, ktoré smerujú k vytváraniu a fungovaniu vnútorného trhu.“

(2) Pozri vec C-491/01 The Queen v Secretary of State for Health, ex parte British American Tobacco (Investments) Ltd and Imperial Tobacco Ltd.

(3) Ú. v. EÚ C 128, 18.5.2010, s. 89 – 93.

(4) Hodnotenie vplyvu: (http://ec.europa.eu/health/tobacco/docs/com_2012_788_ia_en.pdf).

(5) Stefan Callan, Smoke Free Partnership, Making Tobacco Tax Trendy Toolkit, 2012, s. 5, http://www.smokefreepartnership.eu/sites/sfp.ttu.eu/files/LV%20-%20Tax%20Toolkit_4.pdf.

aby prestali fajčiť⁽⁶⁾. Ušetrené peniaze, ktoré boli predtým vynaložené na kúpu tabakových výrobkov, sa použijú na nadobudnutie iných tovarov, z ktorých sa tiež odvádzajú dane. Treba tiež poznamenať, že dane vybrané v súčasnosti sa vynakladajú na zdravotnú starostlivosť o osoby, ktoré začali fajčiť pred 50 rokmi. Tí, ktorí začínajú fajčiť teraz, budú takúto starostlivosť potrebovať o 50 rokov. Z doterajších skúseností vyplýva, že vlády členských štátov si tieto skutočnosti plne uvedomujú a aj napriek poklesu užívania a predaja tabakových výrobkov v celej Európe dokázali zvyšovať príjem z daní. Neexistuje dôvod, prečo by mal predložený návrh túto situáciu zmeniť.

1.7 V snahe predísť ďalšiemu nárastu nelegálneho obchodovania (pašovania, falšovania, obchodovania na čiernom trhu a nelegálnej výroby) riadeného zločineckými sieťami, ktoré je najväčšou hrozbou pre zamestnanosť a výber daní v EÚ, EHSV vyzýva, aby sa prijali všetky nevyhnutné opatrenia, ktoré zaručia rýchle a riadne uplatňovanie príslušných právnych predpisov v členských štátoch. Po dohode s tabakovým priemyslom by mali byť predložené ďalšie návrhy opatrení na obmedzenie falšovania a pašovania a uľahčenie identifikácie, napríklad zavedením ťažko napodobiteľných identifikačných znakov alebo elektronických štítkov na obaloch. EHSV uznáva, že s pomocou moderných technológií je relatívne ľahké falšovať takmer akýkoľvek tovar alebo obal. Vyhradenie ďalšieho priestoru na príslušné zdravotné výstrahy by pravdepodobne aj tak nemalo žiadny zásadný vplyv.

1.8 Okrem širokých právomocí udelených Komisii s cieľom ďalšieho rozvoja kľúčových aspektov smernice prostredníctvom delegovaných aktov treba zaručiť, aby sa rozhodnutia prijímali otvoreným spôsobom a v záujme členských štátov. EHSV zdôrazňuje, že záväzné opatrenia musia byť v súlade s článkom 290 ZFEÚ.

1.9 EHSV dôrazne podporuje koncepciu znižovania rizika, a preto žiada od Komisie jasnú definíciu „výrobkov so zníženým rizikom“ a vhodný právny rámec pre ne. To sa týka predovšetkým výrobkov podliehajúcich smernici, ktoré obsahujú tabak, avšak majú nižší obsah nikotínu, alebo obsahujú nikotín, ale nie tabak. EHSV uznáva, že niektoré z týchto výrobkov môžu do budúcnosti predstavovať možnosti, ako (pod dôslednou kontrolou, ktorú treba rozpracovať) zmenšiť negatívny dosah fajčenia tabaku v dôsledku závislosti od nikotínu.

2. Úvod

2.1 EHSV si plne uvedomuje riziká, ktoré pre verejné zdravie predstavuje tabak vo všetkých svojich podobách. Je hlavnou príčinou predčasného úmrtia v EÚ a zodpovedá za takmer 700 000 prípadov úmrtí, ku ktorým dochádza každý rok. Návrh sa preto zameriava na prevenciu začatia fajčenia, najmä u mladých ľudí a ďalších zraniteľných skupín. V dokumente sa tiež konštatuje, že 70 % fajčiarov začína fajčiť pred dovŕšením 18. a 94 % pred dovŕšením 25. roku života, čo posilňuje nutnosť prijatia opatrení vzťahujúcich sa na deti a mládež⁽⁷⁾.

2.2 V tomto kontexte sa EHSV nazdáva, že preskúmanie smernice je absolútne nevyhnutné, a preto by sa malo uskutočniť bezodkladne. Upozorňuje, že v niektorých krajinách je miera konzumácie tabakových výrobkov naďalej rovnako vysoká, a to aj v prípade, ak boli prijaté prísne protifajčiarske právne predpisy. Takisto je zjavné, že výsledkom súčasných kontrol je vo väčšine členských štátov výrazné zníženie užívania tabakových výrobkov. V Španielsku bol za krátky čas po zavedení týchto opatrení zaznamenaný 2 % pokles. Zámerom súčasného návrhu je znížiť užívanie v podobnej miere v celej Európe. EHSV tiež rozhodne podporuje realizáciu plánov a kampaní zameraných na osvetu a zvyšovanie povedomia verejnosti, ktoré poukazujú na závažné zdravotné dôsledky fajčenia.

2.3 EHSV si všíma, že návrh vyvolal obavy, pokiaľ ide o zamestnanosť, daňové príjmy a ekonomiku v celej Európskej únii. Tabakový priemysel uvádza, že zamestnáva v EÚ až 1,5 milióna osôb, pričom približne 400 000 z nich sa venuje pestovaniu tabaku. Z údajov Komisie, ako aj iných zdrojov vyplýva, že v týchto číselných údajoch sú zarátané osoby, ktoré sa do dodávateľského reťazca tabakových výrobkov zapájajú ako sezónni alebo dočasní pracovníci či pracovníci na čiastočný úväzok. Napríklad celkový počet osôb, ktoré sú priamo a výlučne zamestnané v odvetví pestovania tabaku, sa odhaduje na menej než 100 000. Produkcia týchto poľnohospodárov tvorí približne štvrtinu z celkového objemu tabaku, ktorý sa použije na výrobu tabakových výrobkov a ich predaj v EÚ, zvyšok pochádza z dovozu, predovšetkým z USA. Ostatné pracovné miesta v oblasti balenia, marketingu, predaja, právnych služieb, výskumu a distribúcie by nemali byť ohrozené. Z tohto dôvodu nie je jasné, prečo by mali mať navrhnuté zmeny týkajúce sa balenia konečných výrobkov nejaký zásadný dosah na súčasnú mieru zamestnanosti. Ešte menej je jasné, ako je možné označiť navrhované opatrenia za neosvedčené a pravdepodobne neúspešné, či za potenciálne katastrofické pre tabakový priemysel. EHSV je presvedčený, že v oboch prípadoch je opak pravdou: tieto opatrenia budú mať užitočný, hodnotný a primeraný vplyv na ľudské zdravie a len malý dosah na celkový rast a ziskovosť tabakového priemyslu. Akékoľvek straty z nového predaja mladým ľuďom by totiž malo viac než vynahradiť obmedzenie oveľa rozsiahlejšieho nelegálneho predaja, z ktorého nemá úžitok nik okrem zločineckých skupín, ktoré sa na ňom podieľajú.

⁽⁶⁾ Európska komisia, Attitudes of Europeans Towards Tobacco, http://ec.europa.eu/health/tobacco/docs/eurobaro_attitudes_towards_tobacco_2012_en.pdf, s. 84.

⁽⁷⁾ Ú. v. EÚ C 351, 15.11.2012, s. 6 – 11.

2.4 Pestovanie tabaku však v EÚ skutočne poskytuje zamestnanie, a to predovšetkým v menej rozvinutých regiónoch, kde je zatiaľ len málo alternatív. V súčasnosti, keď sa už v rámci SPP neposkytujú dotácie na pestovanie tabaku, je naliehavo potrebná prechodná technická a finančná pomoc na podporu prechodu na menej škodlivé, dlhodobejšie a udržateľnejšie zdroje príjmu. To sa týka aj ostatných pracovných miest v dodávateľskom reťazci; ak budú zrušené vo verejnom záujme, potom je jednoznačne namieste aj verejná podpora.

2.5 Na dani z tabakových výrobkov sa každoročne získa takmer 100 miliárd EUR. EHSV upozorňuje, že kým tieto prostriedky prispievajú ku kompenzácii nákladov na zdravotnú starostlivosť o osoby, ktoré začali fajčiť pred 50 rokmi alebo skôr, rovnaký objem prostriedkov z daní bude potrebný o 50 rokov na starostlivosť o tých, ktorí začínajú kupovať a užívať tabakové výrobky v súčasnosti. Na vyváženie poklesu predaja bude preto potrebné zvýšiť daň. Doterajšie dôkazy svedčia o tom, že vlády členských štátov si tieto skutočnosti uvedomujú a aj napriek poklesu predaja v uplynulých rokoch úspešne dokážu udržať či dokonca zvýšiť svoj celkový príjem z daní. Napríklad v Spojenom kráľovstve sa podľa nedávno zverejnenej správy *All Party Parliamentary Group Report on Smoking and Health (2013)* ⁽⁶⁾ pri stabilne rastúcich cenách v rokoch 1992 – 2011 a dani nastavenej na vyše 75 % celkovej maloobchodnej ceny znížil predaj cigariet o 51 %, pričom daňové príjmy štátu sa zvýšili o 44 %. Za porovnateľné obdobie klesol podiel dospelých fajčiarov z 27 % na 20 %.

2.6 Hoci podstatná časť tabakových výrobkov vyrobených v EÚ je určená zákazníkom v rámci Únie, isté množstvo sa vyváža. Podľa údajov tabakového priemyslu bol v roku 2010 celkový objem vyvážaných tabakových výrobkov približne 55 000 ton. Išlo najmä o vývoz do afrických a ázijských krajín, v ktorých je očakávaná dĺžka života žiaľ príliš nízka na to, aby sa dali zistiť nejaké špecifické negatívne zdravotné dôsledky. V dohľadnom čase a po vyriešení iných problémov a plánovanom zvýšení očakávanej dĺžky života bude dosah nikotínovej závislosti a užívania tabaku spolu s ďalšími „importovanými“ chorobami oveľa zreteľnejší.

2.7 EHSV osobitne podotýka, že na rozdiel od spomenutých krajín sa očakávaná dĺžka života a dĺžka pracovného života vo vyspelejších štátoch EÚ stále zvyšuje a dôsledky fajčenia tabaku budú čoraz zreteľnejšie na pracovisku aj v celej spoločnosti. Z tohto dôvodu budú predstavovať narastajúci a čoraz viditeľnejší problém a zodpovednosť pre zamestnávateľov aj organizácie zamestnávateľov a zamestnancov. V období súčasnej hospodárskej recesie sú predčasné (a nie nevyhnutné) úmrtia zárobkovo činných osôb a strata ich príjmov či dôchodkov ďalším problémom pre rodiny, ktoré už beztak bojujú o finančné prežitie.

2.8 EHSV upozorňuje, že hoci je obdobie, kým dôjde k vzniku rakoviny spojenej s fajčením, konštantné, celková očakávaná dĺžka života nefajčiarov sa stále zvyšuje. V dôsledku užívania tabakových výrobkov preto dochádza k čoraz väčšiemu kráteniu očakávanej dĺžky života. Na začiatku 20. storočia to boli 2 či 3 roky, pričom pre tých, ktorí začínajú fajčiť v súčasnosti alebo v období uvedenom v predmetnom návrhu, to bude 20 až 30 rokov.

3. **Všeobecné pripomienky**

3.1 Návrh smernice Európskej komisie o tabakových výrobkoch sa zameriava na sériu opatrení s cieľom zabezpečiť riadne fungovanie vnútorného trhu, vrátane krokov na obmedzenie nezákonného obchodovania, a dosiahnuť vysokú úroveň ochrany verejného zdravia pred rizikami, ktoré predstavuje fajčenie. Konkrétne ide o:

- označovanie a balenie,
- zložky,
- bezpečnostné prvky a výsledovateľnosť,
- cezhraničný predaj na diaľku,
- bezdymové tabakové výrobky a rozšírenie rozsahu regulovaných výrobkov.

3.2 Pokiaľ ide o označovanie, balenie a zložky, návrh požaduje rozsiahlejšie zdravotné výstrahy vzhľadom na vážne zdravotné riziká, ktoré predstavuje konzumácia tabakových výrobkov.

3.3 Návrh umožňuje výrobcom uchovať arómy kľúčové pre ich značku, avšak obmedzuje používanie nových netabakových prísad, ktorých cieľom je ovládnuť vo väčšej miere trhu, predovšetkým pokiaľ ide o mladých ľudí. Na všetkých balíčkoch budú musieť byť zdravotné výstrahy s obrázkom a textom pokrývajúce 75 % plochy obalu, k čomu treba pridať nové informačné oznamy na bočných stranách (50 % každej strany) a navyše daňový kolok, ktorý je povinný v niektorých členských štátoch, oznámenie o zákaze predaja mladistvým osobám a priestor vyčlenený pre nové opatrenia, ktoré zaručia sledovanie a výsledovateľnosť tabakových výrobkov. To znamená zmenšenie priestoru, ktorý je k dispozícii na uverejnenie právoplatne registrovaných obchodných značiek a ďalších grafických prvkov súvisiacich s marketingom. Členské štáty môžu zaviesť balenia úplne bez tlače, pokiaľ si to želajú, uvedený návrh to však nevyžaduje. Balíčky

⁽⁶⁾ <http://www.ash.org.uk/APPGillicit2013>.

budú mať minimálne rozmery na výšku a na šírku, čo bude znamenať, že niektoré druhy balíčkov, najmä tie, ktorých dizajn má byť lákavý pre mladých ľudí, zaniknú. Podobné pravidlá boli zavedené v USA v roku 2009 s cieľom obmedziť marketingové zameranie na deti a mládež. EHSV podporuje všetky tieto zmeny.

3.4 To si bude síce vyžadovať zmeny dizajnu balíčkov, no len ťažko si možno predstaviť, prečo by to malo mať závažné dôsledky na pracovné miesta v baliarenskom priemysle v krajinách, ako je napríklad Nemecko, Poľsko, Francúzsko, Česko a Rakúsko. Základný predaj všetkých foriem hotových tabakových výrobkov na skutočnom viazanom trhu približne 150 miliónov existujúcich užívateľov závislých od nikotínu v celej EÚ by mal podľa očakávaní pokračovať v doterajšom rozsahu. Mal by sa však zdôrazniť potenciál značných ziskov v oblasti verejného zdravia - z ekonomického hľadiska, aj z hľadiska zmiernenia ľudského utrpenia – a to spolu so skutočnosťou, že bývalí fajčiari budú míňať peniaze v iných oblastiach a tým vytvárať príležitosti pre nové pracovné miesta. Odhaduje sa, že celková ročná záťaž zapríčinená konzumáciou tabakových výrobkov predstavuje pre EÚ 517 miliárd EUR⁽⁹⁾. Náklady na úrovni členských štátov sa odhadujú na 4,6 % HDP EÚ⁽¹⁰⁾. V súčasnosti prichádza EÚ o 25,3 miliardy EUR v podobe zdravotných nákladov na liečbu ochorení súvisiacich s konzumáciou tabakových výrobkov a 8,3 miliardy EUR predstavujú straty produktivity⁽¹¹⁾. To takmer zodpovedá príjmom tabakového priemyslu v rámci dodávateľského reťazca (okrem daní), ktoré dosahujú 35 miliárd EUR.

3.5 EHSV konštatuje, že náklady pripisované priamo ochoreniam vyplývajúcim z užívania nikotínových a tabakových výrobkov sú najpresnejšie dostupné odhady skutočných nákladov členských štátov a sú výrazne nižšie ako teoretická „hodnota ľudského života“ (1 milión EUR na stratu alebo skrátenie jedného života), ktorú použila Komisia v predchádzajúcich hodnoteniach vplyvu s cieľom odôvodniť legislatívu a vyrovnáť predpokladané náklady pre podniky a iné subjekty. Ak by sa použili tieto oveľa vyššie číselné údaje, došlo by k zvýšeniu vnímaných stimulov na prijatie tohto návrhu na 700 miliárd EUR, čo by zatienilo všetky ostatné úvahy.

3.6 Treba tiež pripomenúť, že fajčenie a súvisiace návyky neprinášajú konzumentom žiaden skutočný sociálny alebo hospodársky úžitok okrem zmiernenia následkov ich závislosti od nikotínu. Zanechať tieto návyky je naozaj ťažké a pomalé, keďže ide o výsledok závislosti. Je smutné, že dokonca uvedomovanie si skutočností, že takmer polovica všetkých užívateľov (spotrebiteľia, občania a zraniteľní jednotlivci) napokon predčasne zomrú v dôsledku návyku, je samo osebe nepostačujúce na prekonanie tejto závislosti, a preto je potrebné zmierniť všetky stimuly podnecujúce začatie s fajčením.

3.7 Cieľom zavádzaných opatrení nie je ovplyvniť správanie existujúcich dospelých fajčiarov a ani ho v skutočnosti veľmi pravdepodobne neovplyvní, ale na základe skúseností z celého sveta by mali viac zredukovať stimuly, ktoré vedú mladých ľudí k tomu, aby začali fajčiť. Zníženie počtu fajčiarov predovšetkým značne zníži náklady na zdravotnú starostlivosť a postupom času zachráni množstvo životov a zmierni ľudské utrpenie.

3.8 EHSV pripomína, že tento návrh neobsahuje také prísne opatrenie ako v Austrálii, kde sa zaviedlo plne štandardizované balenie so štandardizovanými farbami a typom písma. Zachovávajú sa naďalej jednotlivé značky odlišené menami výrobcu a osobitnými tabakovými arómami. Požiadavka na kvalitu výrobku bude aj naďalej dôležitá, pretože spotrebiteľ tak bude informovaný o výrobcovi kupovaného výrobku.

3.9 Existuje málo presvedčivých dôkazov, že zmeny pravidiel týkajúcich sa balenia povedú k zvýšeniu falšovania alebo pašovania tabakových výrobkov. Naopak, užívanie nelegálnych tabakových výrobkov fajčiarmi úzko súvisí s cenou a dostupnosťou⁽¹²⁾. Podľa najnovších údajov tohto priemyselného odvetvia dochádza v dôsledku nelegálneho obchodu každoročne k daňovým únikom vo výške 10 miliárd EUR za nezdanené tabakové výrobky. Predaj pašovaných tabakových výrobkov predstavuje v súčasnosti v EÚ 10 % celkového objemu⁽¹³⁾. Tovar z krajín mimo EÚ, najmä z Ruska a Číny, je ľahko dostupný. Dopyt je vysoký v krajinách, ktoré sužujú hospodárske problémy alebo v ktorých sú tabakové výrobky vysoko zdanené. Nelegálne obchodovanie ohrozuje pracovné miesta v EÚ, znižuje daňové príjmy členských štátov a znižuje ziskovosť legálneho predaja. Preto treba vyvinúť maximálne úsilie na obmedzenie pašovania tabakových výrobkov okrem iného zvýšením bezpečnosti, zavedením opatrení v oblasti dohľadu a prevencie a tým, že sa tabakové výrobky podrobia prísnejším kontrolám kvality. Malo by sa zvážiť použitie reliéfnych identifikačných znakov alebo elektronických označení spolu s opatreniami, ktoré už boli s tabakovým priemyslom dohodnuté.

⁽⁹⁾ Hodnotenie vplyvu, s. 15.

⁽¹⁰⁾ Podľa štúdie o zodpovednosti a zdravotných nákladoch fajčenia, ktorú vypracovala Európska komisia, sa odhaduje, že celkové náklady (z hľadiska zdravotnej starostlivosti, výrobných strát a ľudských životov) dosiahli v roku 2009 v EÚ 544 miliárd EUR. (http://ec.europa.eu/health/tobacco/docs/tobacco_liability_final_en.pdf, s. 2).

⁽¹¹⁾ Hodnotenie vplyvu Komisie.

⁽¹²⁾ Moodie C, Hastings G, Joossens L. Young adult smokers' perceptions of illicit tobacco and the possible impact of plain packaging on illicit tobacco purchasing behaviour. Eur J Public health, prvé vydanie online 26. marca 2011. DOI:10.1093/eurpub/ckr038. in Claims that Standardised Packaging Would Increase Illicit Trade are Untrue, Smoke Free Partnership, 10. septembra 2012. <http://www.smokefreepartnership.eu/response-to-tobacco-retailers>.

⁽¹³⁾ Pozri poznámku pod čiarou 5.

3.10 Bez ohľadu na náklady, ktoré by si realizácia týchto návrhov vyžiadala, treba mať na pamäti, že potenciálne globálne výhody zlepšenia verejného zdravia v prípade zníženia konzumácie tabakových výrobkov sú oveľa vyššie. Štúdie ukázali, že vlády a zamestnávateľia, ktorí prijali opatrenia na zákaz fajčenia na pracovisku, zaregistrovali okamžité pozitívne dôsledky (vyššia produktivita, nižšie absentérstvo, nižšie výdavky na údržbu priestorov a nižšie náklady na zdravotnú starostlivosť a zdravotné poistenie) (14).

3.11 Návrh smernice obsahuje tiež 16 delegovaných aktov, ktorými sa Európskej komisii dávajú právomoci na regulovanie a rozhodovanie v súvislosti so špecifickými prvkami smernice v súlade s článkom 290 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (15).

4. Konkrétne pripomienky

4.1 Zámerom smernice musí byť aj naďalej snaha dosiahnuť ciele stanovené tak v oblasti vnútorného trhu, ako aj verejného zdravia, a to uplatňovaním dlhodobých aj krátkodobých opatrení. V tejto súvislosti treba pripomenúť, že podľa odhadov samotnej Európskej komisie, pokiaľ ide o zdravotné vplyvy jej opatrení, dôjde k zníženiu počtu osôb, ktoré v súčasnosti fajčia alebo pravdepodobne fajčia, o 2 %. Smernica je zameraná v prvom rade na obmedzenie rastu než na zníženie miery terajšej spotreby. Hoci sa toto percento môže zdať nízke, bude mať jednoznačne pozitívny dosah v mnohých oblastiach.

4.2 Osoby v produktívnom veku, ktoré prestanú s fajčením (ako aj potenciálni fajčiari, ktorí fajčiť nezačnú), žijú dlhšie a v dôsledku toho majú aj dlhší pracovný život. Odhaduje sa, že fajčiari v súčasnosti zomierajú na následky ochorení súvisiacich s fajčením alebo sprievodných komplikácií o 14 rokov skôr než ľudia, ktorí nikdy nefajčili. So zvyšujúcou sa dĺžkou života, predovšetkým v prípade nefajčiarov, sa bude zväčšovať aj tento rozdiel. Zníženie konzumácie tabakových výrobkov o 2 % znamená, že 2,4 milióna fajčiarov prestane fajčiť a získa sa 16,8 milióna rokov života. Pre spoločnosť by to prinieslo zisky vo výške 10,3 miliardy EUR ročne a zníženie nákladov na zdravotnú starostlivosť o 506 miliónov EUR ročne. Zisky vyplývajúce z vyššej produktivity ako výsledku nižšej neprítomnosti v práci, nižšej miery predčasného odchodu do dôchodku a pod. by dosiahli 165 miliónov EUR ročne (16).

4.3 Umiestnenie zdravotných výstrah pokrývajúcich 75 % plochy obidvoch strán balenia a nových informačných oznamov na 50 % bočných strán (článok 9) je súčasťou balíka opatrení na pomoc zníženia celkového počtu fajčiarov. Obal tabakových výrobkov musí byť navrhnutý tak, aby poskytované informácie o obsahu výrobku neboli zavádzajúce. Musí preto obsahovať jasné údaje o vyplývajúcich zdravotných rizikách, okrem iného vrátane predčasného úmrtia. Výstrahy by mali byť viditeľné aj na predajných miestach. Reklama na predajných miestach by mala byť samozrejme zakázaná.

4.4 Obmedzenia zložiek s cieľom eliminovať svojvoľne zavedené charakteristické chute (článok 6) a vizuálna prezentácia balíčkov je obzvlášť dôležitá. Jedným z objektívnych kritérií, ako je zníženie atraktivity tabakových výrobkov, má osobitný význam pre určité vekové skupiny alebo pohlavie, predovšetkým mladé ženy a dievčatá, ktoré momentálne predstavujú jeden z najrýchlejšie rastúcich trhov v EÚ, a preto sú pod najväčším reklamným tlakom, ktorý ich má priviesť k tomu, aby začali fajčiť.

4.5 EHSV preto plne súhlasí s návrhom Komisie zakázať nové tzv. *candy-flavored cigarettes* s chuťou napr. žuvačky, koktailov piňa colada či mojito, ktoré sú osobitne zamerané na mladých potenciálnych spotrebiteľov, predovšetkým ženy. „Tenké“ balíčky sú tiež špecificky zamerané na mladé ženy s cieľom prepojiť postavu, hmotnosť a eleganciu s návykom, ktorý napokon polovicu z nich privedie k predčasnej smrti. Vzhľadom na to, že všetky zainteresované strany teraz chápu jednoznačné nebezpečenstvo, ktoré z dlhodobého hľadiska predstavuje pri fajčení nikotín, si EHSV nedokáže predstaviť, ako mohli príslušní výrobcovia vyvinúť, a už vôbec nie zaviesť, takéto marketingové stratégie.

4.6 EHSV žiada od Komisie jasnú definíciu „výrobkov so zníženým rizikom“ a vhodný právny rámec pre ne, ktorý by nespochybiteľným vedeckým spôsobom doložil nižšie riziko v porovnaní s tradičnými cigaretami. Koncepcia nižšieho rizika sa vzťahuje na výrobky, ktoré by mohli nahradiť tradičné cigarety, avšak predstavujú oveľa nižšie zdravotné riziko, a nie na výrobky určené na odvykanie od fajčenia. Tie výrobky, ktoré obsahujú tabak so zníženým obsahom nikotínu alebo, čo je lepšia možnosť, s nikotínom, no bez tabaku („elektronické cigarety“) a podliehajú smernici, musia byť predmetom jasnej definície a regulácie, ktorá umožní informovať spotrebiteľov o dlhodobých rizikách alebo prínosoch v porovnaní s konvenčnými tabakovými výrobkami.

(14) Carin Hakansta, International Labour Organisation, Working Paper "Workplace smoking: A Review of National and Local Practical and Regulatory Measures", marec 2004, s. 6, http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_protect/---protrav/---safework/documents/publication/wcms_108424.pdf.

(15) Ú. v. EÚ C 115, 9.5.2008, s. 172.

(16) Pracovný dokument Komisie – Hodnotenie vplyvu k návrhu smernice Európskeho parlamentu a Rady o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov týkajúcich sa výroby, prezentácie a predaja tabakových a súvisiacich výrobkov: http://ec.europa.eu/health/tobacco/docs/com_2012_788_ia_en.pdf, s. 116.

4.7 Súčasťou návrhu sú tiež opatrenia zamerané na zníženie nelegálneho obchodu s tabakovými výrobkami. Preto napríklad Európska komisia stanovuje v článku 14 návrhu systém monitorovania a sledovania, ako aj rozličné ďalšie bezpečnostné opatrenia s cieľom dosiahnuť, aby sa v Európskej únii predávali len výrobky, ktoré sú v súlade s obsahom smernice. Toto opatrenie bude znamenať ekonomickú a administratívnu záťaž, ktorú bude možno pre malé a stredné podniky (na rozdiel od štyroch či piatich veľkých nadnárodných spoločností, ktoré ovládajú svetový obchod s tabakovými výrobkami a výrobkami súvisiacimi s nikotínom) ťažké uniesť a prinesie to väčšiu administratívnu záťaž pre členské štáty pri vykonávaní kontroly. Dúfajme, že tento systém obmedzí pašovanie a nelegálny obchod. EHSV sa preto domnieva, že ustanovenia článku 14 návrhu by mali byť rovnaké ako ustanovenia o sledovaní a výsledovateľnosti, ktoré sú obsiahnuté v protokole o nelegálnom obchode, na ktorom sa minulý rok dohodla konferencia zmluvných strán WHO ⁽¹⁷⁾.

4.8 Pokiaľ ide o cigary, cigarky a fajkový tabak, upozorňuje, že návrh si vyhradzuje právo automaticky zrušiť určité výnimky uvedené v texte v prípade „podstatnej zmeny okolností“, t. j. ak dôjde k zmene súvisiacej s nárastom objemu predaja o minimálne 10 % v najmenej 10 členských štátoch alebo k zvýšeniu počtu fajčiarov mladších než 25 rokov o 5 %. V 10 z 27 súčasných členských štátov je však trh s týmito výrobkami obzvlášť malý a ľahko môže dôjsť k vychýleniu o 10 % bez závažných dôsledkov na pracovné miesta alebo daňové príjmy.

4.9 EHSV konštatuje, že v článku 290 Zmluvy o fungovaní Európskej únie sa predpokladá prenos právomocí prostredníctvom delegovaných aktov, ktoré spĺňajú rad predpokladov. Delegované akty možno uplatniť len na prvky legislatívneho aktu, ktoré nie sú kľúčové.

Výsledok hlasovania

Za:	69
Proti:	157
Zdržali sa:	29

Bod 1.4

Vložiť nový bod:

„Zdôrazňujúc význam zdravého obyvateľstva a súvisiaceho prínosu v mnohých oblastiach, EHSV navrhuje členským štátom, aby podporovali rozširovanie nefajčiarskych prostredí (smoke-free environments), v ktorých by občania našli morálnu a zdravotnícku podporu. Tieto kroky sú zamerané predovšetkým na mladých ľudí, vzdelávacie ustanovizne, podniky atď. Bolo by tiež potrebné podporiť vypracovanie a zachovanie rozličných metód podpory a rozličných inovačných a vzdelávacích sietí spolupráce.“

Výsledok hlasovania

Za:	69
Proti:	157
Zdržali sa:	29

Bod 1.5

Zmeniť:

„Hrozí riziko, že to povedie k zásadnému zníženiu daňových príjmov, a to nielen v dôsledku zvýšenia nelegálneho obchodu, ale tiež z dôvodu poklesu predaja a cien. Na dani z tabakových výrobkov sa v súčasnosti v Európskej únii získava takmer 100 miliárd EUR. Uplatnenie daní na tabakové výrobky je najúčinnnejším a najúspornejším opatrením na zníženie spotreby tabakových výrobkov, a to najmä u mladých ľudí a skupín občanov s nižším príjmom ⁽¹⁸⁾. Podľa výskumov je cena tabakových výrobkov pre fajčiarov tretím najčastejším dôvodom na to, aby prestali fajčiť ⁽¹⁹⁾. Zároveň treba poukázať na skutočnosť, že ušetrené peniaze, ktoré boli predtým vynaložené na kúpu tabakových výrobkov, sa použijú na nadobudnutie iných tovarov, z ktorých sa tiež odvádzajú dane.“

Výsledok hlasovania

Za:	69
Proti:	157
Zdržali sa:	29

⁽¹⁷⁾ [http://apps.who.int/gb/ctc/PDF/cop5/FCFC_COP5\(1\)-en.pdf](http://apps.who.int/gb/ctc/PDF/cop5/FCFC_COP5(1)-en.pdf).

⁽¹⁸⁾ Stefan Callan, Smoke Free Partnership, Tabakas nodokli un nelikumiga tirdzneiciba, Making Tobacco Tax Trendy Toolkit, 2012, p.5., http://www.smokefreepartnership.eu/sites/sfp.tttp.eu/files/LV%20-%20Tax%20Toolkit_4.pdf

⁽¹⁹⁾ Európska komisia, „Attitudes of Europeans Towards Tobacco“, http://ec.europa.eu/health/tobacco/docs/eurobaro_attitudes_towards_tobacco_2012_en.pdf, pp. 84.

Bod 1.8

Zmeniť:

„Okrem Tým, že sa na Komisiu presunú širokých právomocí udelených Komisii s cieľom ďalšieho rozvoja kľúčových aspektov smernice prostredníctvom delegovaných aktov; treba zaručiť, aby sa rozhodnutia prijímali otvoreným spôsobom sa oslabia zverované právomoci a v záujme členských štátov a naruší sa zásada subsidiarity. EHSV nemôže súhlasiť s delegovanými aktmi, ktoré nie sú v súlade s tým, čo je výslovne uvedené v zdôrazňuje, že závažné opatrenie musí byť v súlade s článkom 290 ZFEÚ. Okrem toho osem národných parlamentov (dohľad nad dodržiavaním subsidiarity) sa 14 hlasmi vyslovilo proti návrhu Komisie, pretože nerešpektuje zásadu subsidiarity⁽²⁰⁾.“

Výsledok hlasovania

Za: 69
 Proti: 157
 Zdržali sa: 29

Bod 1.9

Zmeniť:

„EHSV podporuje koncepciu znižovania rizika a v dôsledku toho žiada od Komisie jasnú definíciu „výrobkov so zníženým rizikom“ a vhodný právny rámec pre ne, ktorý by nespochybniteľným vedeckým spôsobom doložil nižšie riziko v porovnaní s tradičnými cigaretami, a to To platí predovšetkým u výrobkov pre výroby, ktoré obsahujú tabak (a nie chemicky vyrábaný nikotín), a preto podliehajú smernici.“

Výsledok hlasovania

Za: 69
 Proti: 157
 Zdržali sa: 29

Bod 3.1

Zmeniť:

„[...] Tri z týchto šiestich oblastí by mali obrovský dosah na zamestnanosť a daňové príjmy členských štátov Európskej únie. Pokiaľ ide o označovanie, balenie a zložky, návrh obsahuje ešte viditeľnejšie zdravotné výstrahy, ktoré sú rozšírené nepomerne k tým existujúcim, čím sa obmedzuje formát, chuť a obsah tabakových výrobkov. Napríklad na všetkých balíčkoch by museli byť zdravotné výstrahy s obrázkom a textom pokrývajúce 75 % plochy obalu, k čomu treba pridať nové informačné oznamy na bočných stranách (50 % každej strany) a navyše daňový kolok, ktorý je povinný v niektorých členských štátoch, oznámenie o zákaze predaja mladistvým osobám a priestor vyčlenený pre nové opatrenia, ktoré zaručia sledovanie a výsledovateľnosť tabakových výrobkov. Toto de facto znamená extrémne zmenšenie priestoru, ktorý je k dispozícii na uverejnenie právoplatne registrovaných obchodných značiek. Balíčky budú mať minimálne rozmery na výšku a na šírku, čo bude znamenať, že niektoré druhy balíčkov zaniknú. To je prípad typu „casket“, ktorý je veľmi obľúbený u spotrebiteľov v niektorých krajinách, napríklad v Grécku. Takisto by zmizol model balenia, ktoré je najpoužívanejšie v Portugalsku. Táto zmena v balení, ktorá sa neopiera o vedecké dôkazy, môže ohroziť pracovné miesta v sektore baliarenského a obalového priemyslu, ktorý má veľký význam v mnohých európskych krajinách, ako napríklad v Nemecku, Poľsku, Francúzsku, Spojenom kráľovstve alebo Rakúsku. Treba poukázať na to, že minimálne požiadavky na výšku a šírku tabakových výrobkov neboli zahrnuté do verejnej konzultácie a takisto neboli súčasťou správy o vplyve. Okrem toho sa zakazuje predaj cigariet obsahujúcich charakteristické príchute a vytvára sa nová definícia „cigarly“, čo je v rozpore s daňovými predpismi, ktoré v Únii platia len niečo vyše roka⁽²¹⁾. Nový grafický návrh balíčkov, ako aj minimálne požiadavky na ich výšku a šírku prinesú pozitívne výsledky, najmä tým, že nebudú lákať rizikové skupiny, ktorými sú deti a mladí ľudia. Štúdie jasne dokazujú, že obal je marketingovým nástrojom na predaj tovaru. V súčasnosti sa tabakové výrobky často balia strategicky, aby pritiahli pozornosť špecifickej skupiny. Štúdie napríklad dokazujú, že v Lotyšsku si ženy myslia, že ak si vyberajú výrobky s farebným obalom, majú nižší obsah dechtu a menej škodia zdraviu. Deti si myslia, že

⁽²⁰⁾ http://www.ipex.eu/IPEXL_WEB/dossier/dossier.do?code=COD&year=2012&number=0366&applng=ET#

⁽²¹⁾ Smernica Rady 2011/64/EÚ z 21. júna 2011 o štruktúre a sadzbbách spotrebnej dane z tabakových výrobkov, Ú. v. EÚ L 176, 5.7.2011, s. 24-26.

farebné balenie znamená, že výrobok nemá žiadny nepriaznivý vplyv na zdravie⁽²²⁾. Jednotné balenie, podľa možnosti jednoduché, by teda nezavádzalo spotrebiteľov, pokiaľ ide o skutočné vplyvy výrobu, naopak štúdie dokazujú, že jednoduché balenie vyvoláva pocit „nudy, zápachu, niečoho nechutného a starého“ atď.⁽²³⁾

Výsledok hlasovania

Za: 69
Proti: 157
Zdržali sa: 29

Bod 3.2

Zmeniť:

„V dôsledku toho a vzhľadom na skutočnosť, že všetky balenia by mali rovnaký formát a chuť, by jediným kritériom na rozlišovanie medzi značkami bola cena, čím by došlo k ochudobneniu hodnotového reťazca v celom sektore. Ak sa cena stane jediným konkurenčným prvkom, dôjde k poklesu cien, hoci členské štáty budú mať právo uplatniť vyššiu spotrebnú daň a zvýšiť si tým príjmy čo na jednej strane povedie k poklesu príjmov účastníkov sektora a nižším daňovým príjmom štátov a na druhej strane k strate pracovných miest v sektore.“

Výsledok hlasovania

Za: 69
Proti: 157
Zdržali sa: 29

Bod 3.3

Vložiť nový bod:

„Napriek tomu, že bude balenie tabakových výrobkov štandardizované, čím sa znížia rozdiely medzi jednotlivými výrobcami, obmedzený priestor na obale bude vyhradený na štandardizované označenie názvu spoločnosti a produktu, vrátane jednotnej veľkosti, farby a štýlu písma. Kritérium kvality výrobku si zachová svoju aktuálnosť, pretože spotrebiteľ bude vždy informovaný o tom, kto je výrobcom zakúpeného produktu.“

Výsledok hlasovania

Za: 69
Proti: 157
Zdržali sa: 29

Bod 3.3

Zmeniť:

„Toto jediné možné oddĺženie podľa ceny napríklad zapríčiňuje, že kvalitný tabak, ktorý sa pestuje v Európskej únii, prestane byť atraktívny pre spoločnosti s továrňami na území Únie, pretože kritérium kvality prestane byť kritériom pri nákupe tabakových listov. To bude znamenať, na rozdiel od tvrdení Komisie v jej posúdení vplyvu, veľké riziko pre pracovné miesta, ktoré závisia od tejto plodiny. V súčasnosti predstavuje zber tabakových listov v Európskej únii 250 000 ton tabaku ročne, pričom najväčším producentom je Taliansko (89 000 ton), za ním nasledujú Bulharsko (41 056 ton), Španielsko (38 400 ton) a Grécko (24 240 ton). Tento článok reťazca dáva zamestnanie 400 000 osobám, na čele s Bulharskom, kde sa pestovaniu tabaku venuje 110 000 osôb, za ktorým nasleduje Poľsko so 75 100 osobami a Taliansko s 59 300 osobami⁽²⁴⁾.“

Výsledok hlasovania

Za: 69
Proti: 157
Zdržali sa: 29

⁽²²⁾ <http://www.cancercampaigns.org.uk/ourcampaigns/theanswerisplain/moreinformation/>

⁽²³⁾ The Packaging of Tobacco Products, marec 2012, The Centre for Tobacco Control Research Core financované Cancer Research UK http://www.cancerresearchuk.org/prod_consump/groups/cr_common/@nre/@new/@pre/documents/generalcontent/cr_086687.pdf, pp. 40.

⁽²⁴⁾ Pozri poznámku pod čiarou 11.

Bod 3.7

Zmeniť:

„Návrh smernice obsahuje 16 delegovaných aktov, ktorými sa Európskej komisii dávajú právomoci na regulovanie a rozhodovanie v súvislosti so klúčovými špecifickými prvkami smernice, čo je záležitosť, ktorú explicitne vylučuje v súlade s článkom 290 Zmluvy o fungovaní Európskej únie ⁽²⁵⁾ – Rade, Európskemu parlamentu a národným parlamentom sa tak neoponuje a takmer žiaden priestor, aby sa mohli zapojiť do regulácie základných aspektov smernice.“

Výsledok hlasovania

Za:	69
Proti:	157
Zdržali sa:	29

Bod 4.1.1

Vložiť nový bod:

„V krajinách, ktoré postihla hospodárska kríza v uplynulých rokoch, napríklad v Lotyšsku, sú zdravotné a ekonomické náklady v dôsledku konzumácie tabaku prekvapivo vysoké: táto konzumácia sa podpísala pod 25 % úmrtí mužov a 4 % úmrtí žien, kým 12 % ochorení v tejto krajine je spojených s následkami tejto konzumácie. Približné náklady na ich liečenie dosiahli 29 miliónov EUR, teda 3,27 % rozpočtu vyčleneného na zdravotnú starostlivosť. Straty vo výrobe súvisiace s absenciami v dôsledku konzumácie tabaku dosahujú 29,5 %, čo v Lotyšsku zodpovedá strate 12 miliónov EUR. Aj predčasné úmrtia v dôsledku konzumácie tabaku spôsobujú vysoké náklady, ktoré dosahujú približne 2,5 miliardy EUR, teda 9,38 % HDP. ⁽²⁶⁾“

Výsledok hlasovania

Za:	69
Proti:	157
Zdržali sa:	29

Bod 4.2

Zmeniť:

„Toto neprimerané zväčšenie plochy zdravotných výstrah okrem toho prinesie Zdravotné výstrahy budú mať tieto vplyvy:

- jednostranné odobratie zachovanie právoplatných práv duševného vlastníctva a priemyselných autorských práv výrobcov, ktorí nebudú môcť naďalej používať svoje registrované značky. Podľa Súdneho dvora Európskej únie ⁽²⁷⁾ sa domnieva, že tieto práva nie sú absolútne a môžu byť predmetom obmedzení majú výrobcovia právo používať svoje registrované obchodné značky a pokračovať v individualizácii svojich výrobkov,
- nové obmedzenie hospodárskej súťaže v sektore, v ktorom sú možnosti na odlišenie už veľmi obmedzené,
- porušenie základných obchodných práv, ktoré sú vlastné akejkoľvek legálnej obchodnej činnosti; uznanie, že verejné zdravie a z toho vyplývajúci prínos predstavujú základnú hodnotu, ktorá má prednosť pred obchodovaním s tabakom,
- spomalenie uvádzania nových výrobkov na trh nových výrobkov, ktoré mimoriadne škodia zdraviu obyvateľstva a následne ekonomickému rastu,
- elimináciu výskumu a možného zlepšenia kvality ponúkaných výrobkov. Svojevoľne sa obmedzí zavádzanie nových výrobkov novej generácie bez toho, aby sa umožnilo vytvorenie jasného regulačného rámca, ktorý by slúžil na analýzu znižovania rizika, ktoré môžu predstavovať tieto výrobky pre obyvateľstvo. To môže tiež brzdiť vytváranie bohatstva a pracovných miest spojených s inováciami a výskumom súvisiacim s týmito výrobkami. Na tieto nové výrobky s možným menším rizikom by sa nemali vzťahovať rovnaké obmedzenia, aké sa týkajú tradičných výrobkov.“

⁽²⁵⁾ Ú. v EÚ C 115, 9.5.2008, s. 172.

⁽²⁶⁾ http://ec.europa.eu/health/tobacco/docs/tobacco_liability_final_en.pdf

⁽²⁷⁾ Rozsudok Súdneho dvora EÚ zo 17. októbra 1990 vo veci C-10/89.

Výsledok hlasovania

Za: 69
 Proti: 157
 Zdržali sa: 29

Bod 4.3

Zmeniť:

~~„To isté platí pre oObmedzenia, ktoré sa týkajú zložiek s cieľom eliminovať charakteristické chute alebo vône (článok 6), ako aj vizuálna prezentácia balení, sú obzvlášť dôležité. Jedno z objektívnych kritérií, ako je zníženie atraktivity tabakových výrobkov, je obzvlášť dôležité pre určité vekové skupiny alebo určité pohlavie, ktoré sa neopiera o vedecké dôkazy, akými by mohlo byť zníženie toxicity alebo návykovosti uvedených zložiek, ale vychádza z takého subjektívneho kritéria, ako je zníženie atraktivity tabakových výrobkov a zo subjektívnych stereotypov o druhu tabaku, ktorý konzumuje každá skupina bez ohľadu na vek alebo pohlavie. Rovnaká subjektivita sa ukazuje v súvislosti so svojvoľným zákazom bez uvedenia akýchkoľvek argumentov určitých formátov, ako sú tenké cigarety (čo nebolo súčasťou verejných konzultácií a nie je ani obsiahnuté v správe o vplyve), krátke cigarety či celá kategória cigariet s mentolovou príchuťou, pri stanovení minimálnej hmotnosti balíčku rezaného tabaku, štandardizácii formátu plechoviek na rezaný tabak, či dokonca zavedení novej kategórie „cigarky“ v rozpore so smernicou 2011/64/EÚ⁽²⁸⁾, ktorá je platná od 1. januára 2011. Tento zákaz tenkých alebo mentolových cigariet, ktoré sú obľúbené u spotrebiteľov v rozličných európskych krajinách, by zapríčinil, že spotrebiteľia by k nim nemali prístup a museli by sa uchýliť k trhu s pašovanými tovarom, aby si ich mohli kúpiť. Ide navyše o tabakové výrobky, ktoré konzumujú predovšetkým dospelí fajčiari, a preto v tomto konkrétnom prípade nemožno argumentovať tým, že cieľom je zabrániť prístupu mladistvých k spotrebe tabaku. V konkrétnom prípade mentolu treba napríklad pripomenúť, že tento druh tabaku konzumujú zväčša staršie osoby, a že krajiny s veľmi prepracovanou protifajčiarskou legislatívou s konkrétnymi ustanoveniami týkajúcimi sa zákazu určitých zložiek, ako sú Spojené štáty alebo Kanada, ho nezakázali, čo vedie EHSV k návrhu, aby zákaz týkajúci sa mentolu bol z návrhu smernice vypustený.“~~

Výsledok hlasovania

Za: 69
 Proti: 157
 Zdržali sa: 29

Bod 4.3.1

Zmeniť:

~~„Celkovo súhlasíme s návrhom Komisie zakázať nové výrobky na trhu s chuťou žuvačky, koktailov piňa colada či mojito, tzv. candy-flavored cigarettes, ktoré môžu byť v podstate zamerané na mladých spotrebiteľov.“~~

Pozn. prekl.: Navrhovaná zmena sa netýka slovenskej jazykovej verzie.

Výsledok hlasovania

Za: 69
 Proti: 157
 Zdržali sa: 29

Bod 4.3.2

Zmeniť:

~~„Prívetké oObmedzenie zložiek by viedlo k štandardizácii chute, a teda by znemožnilo rozlišovať medzi konkurenciou, čím by sa obmedzili investície a možné zavádzanie nových výrobkov, a to všetko na úkor spotrebiteľa, ktorý by stratil možnosť výberu, ktorá by pre aktívnych a možných konzumentov tabakových výrobkov predstavovala ďalší podnet informovať sa o konzumovanom výrobku alebo sa vyhnúť jeho konzumácii, a tak zlepšiť svoj zdravotný stav, produktivitu a všetky ďalšie faktory, ktoré majú zdávať vplyv na kvalitu života.“~~

Výsledok hlasovania

Za: 69
 Proti: 157
 Zdržali sa: 29

⁽²⁸⁾ Smernica Rady 2011/64/EÚ z 21. júna 2011 o štruktúre a sadzbach spotrebnej dane z tabakových výrobkov, Ú. v. EÚ L 176, 5.7.2011, s. 24-26.

Bod 4.5

Zmeniť:

„Európska komisia zahrnula do svojho návrhu smernice opatrenia zamerané na zníženie nelegálneho obchodu s tabakovými výrobkami. Preto napríklad Európska komisia stanovuje v článku 14 návrhu systém monitorovania a sledovania, ako aj rozličné ďalšie bezpečnostné opatrenia s cieľom dosiahnuť, aby sa v Európskej únii predávali len výrobky, ktoré sú v súlade s obsahom smernice. Toto opatrenie bude znamenať neprimeranú ekonomickú a administratívnu záťaž, ktorú mnohé malé a stredné podniky nedokážu uniesť, ani zďaleka to neznižuje nelegálny obchod a prinesie to väčšiu administratívnu záťaž pre členské štáty pri vykonávaní kontroly. Okrem toho tento systém nebude slúžiť na obmedzenie pašovania a nelegálneho obchodu, ale práve naopak, tie budú profitovať z ostatných opatrení návrhu smernice. EHSV sa preto domnieva, že ustanovenia článku 14 návrhu smernice by mali byť rovnaké ako ustanovenia o sledovaní a výsledovateľnosti, ktoré sú obsiahnuté v protokole o nelegálnom obchode, na ktorom sa minulý rok dohodla konferencia zmluvných strán WHO (29).“

Výsledok hlasovania

Za: 69
Proti: 157
Zdržali sa: 29

Bod 4.6

Zmeniť:

„Smernica umožní Európskej komisii regulovať a meniť prostredníctvom nárastu delegovaných aktov základné aspekty, ako je napríklad objem prísad, znenie zdravotných výstrah, ich umiestnenie a veľkosť. Na základe toho sa členskými štátmi neponecháva takmer žiaden priestor na zapojenie sa do regulácie tejto smernice, čo predstavuje zasahovanie v takej extrémnej miere, aká bola doteraz v Európskej únii použitá len málokedy. Porušuje sa tým zásada subsidiarity a proporcionality, proti čomu sa už postavili národné parlamenty ôsmich členských štátov (30) (Taliansko, Česká republika, Grécko, Bulharsko, Dánsko, Portugalsko, Rumunsko a Švédsko). V prípade Talianska parlament nielen oznámil, že návrh porušuje tieto zásady, ale tiež upozornil, že niektoré z druhov zakazovaných cigariet, ako sú tenké cigarety či cigarety s nízkym obsahom dechtu, môžu byť užitočným nástrojom pre politiku zameranú na obmedzenie či zanechanie fajčenia (31).“

Výsledok hlasovania

Za: 69
Proti: 157
Zdržali sa: 29

(29) [http://apps.who.int/gb/ctc/PDF/cop5/FCTC_COP5\(1\)-en.pdf](http://apps.who.int/gb/ctc/PDF/cop5/FCTC_COP5(1)-en.pdf).

(30) http://www.ipex.eu/IPEXL_WEB/dossier/dossier.do?code=COD&year=2012&number=0366&appLang=EN.

(31) Stanovisko výboru sekcie pre sociálne záležitosti talianskeho parlamentu k dokumentu Európskej komisie COM(2012) 788 final.